SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 127. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 6, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го ЛИПНЯ 1991 Ч. 127. РІК XCVIII.

УАПЦ В УКРАЇНІ МАЄ ДВОХ НОВИХ ЄПИСКОПІВ

Савт Бавнд Брук (Патріярша Канцелярія). — У телефонічній розмові 3-го липня ц. р. керуючий справами Патріяршої Канцелярії в Києві Єпископ Рівенський і Житомирський Антоній повідомив, що в другій половині червня висвячено для Української Автокефальної Православної Церкви двох нових єпископів. Перший з них — архимандрит Антоній Фіялко, тепер єпископ Кам'янця-Подільського та Хмельницького, а другий — архимандрит Полікарп Пахолюк, тепер єпископ Дубенський і водночас вікарій Рівенської єпархії.

Наречення архимандрита Антонія відбулося 22-го червня у св. Івано-Богословській трапезній церкві Свято-Михайлівського манастиря, а хіротонія в єпископи — 23-го червня в церкві св. Покрови в Києві. Хіротонію довершили Святіший Патріярх Київський і всієї України Мстислав, Архиєпископ Вашінґтонський Антоній та Єпископ Рівенський і Житомирський Антоній в сослуженні численного духовенства.

Наречення і хіротонія архимандрита Полікарпа відбулися 29-го і 30-го червня в Хресто-Воздвиженській катедральній церкві міста Луцька. Хіротонію довершив Святіший Патріярх Мстислав в сослуженні згаданих вище святителів та Єпископа Луцького і Володимиро-Волинського Миколая. На Богослуженні, яке визначалось участю великої кількости священиків, були присутні кілька тисяч віруючих УАПЦеркви, які з'їхалися до Луцька, щоб побачити свого Патріярха та бути свідками небуденної події в житті очоленої ним Церкви.

В понеділок, 1-го липня відбулася зустріч Святішого Патріярха Мстислава з головою Луцької обласної ради, представниками облвиконкому та уповноваженим в справах релігії тієї ж области. Під час зустрічі були в основному обговорені питання, які стосуються життя і дальшого розвитку УАПЦеркви на Волині. Зустріч пройшла в привітній атмосфері. Голова Луцької обласної ради підкреслив, що приїзд Патріярха на Волинь — це велика честь для її жителів, і попросив Владику влаштувати такі поїздки, по можливості, частіше. Члени обласної ради особливо наголошували на тому, щоб Його Святість приїхав на посвячення каменя під будову нового собору УАПЦеркви в Луцьку, яке має відбутися 14-го липня.

16-го липня в Україні відзначатимуть день проголошення державного суверенітету. По всіх церквах УАПЦеркви в цей день будуть відслужені Молебні. Духовенство Римо-Католицької громади в Києві звернулося до проводу УАПЦеркви з пропозицією відправити на площі гетьмана Богдана Хмельницького, або на площі Незалежности, екуменічний Молебень за український народ. 13-го липня в палаці „Україна" відбудеться урочисте засідання з нагоди першої річниці проголошення суверенітету, на яке Верховна Рада України запросила Святішого Патріярха Мстислава.

4-го липня, в День Незалежности З'єднаних Стейтів Америки, Патріярх Мстислав буде на прийнятті, яке з цієї нагоди влаштовує американський генеральний консул в Києві.

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЗНИЩЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ПОЛЕГЛИМ ДИВІЗІЙНИКАМ

Київ. — У тамошній газеті „Літературна Україна" з 27-го червня під рубрикою „Тиждень", у якій є цілотижневі інформації з подій в Україні, повідомляє, що Львівська обласна Рада народних депутатів опублікувала заяву, в якій сказано: „Вночі, 18-го червня 1991 року, як відлуння недавнього трагічного минулого, пролунали вибухи на Львівщині. В селі Ясенові поварварськи знищено пам'ятний знак полеглим в боях другої світової війни під Бродами, завдано значних матеріяльних збитків населенню...

Звертаємось до демократичної громадськости Львівщини із закликом виявити рішучий протест проти чергового злочинного акту, зберігати витримку і почуття відповідальності, не дати спровокувати себе на вчинки, котрі будуть використані реакцією для ескалації політичного напруження в області".

Протест цей особливо важливий, бо „Літературна Україна" — це орган ради Спілки Письменників України, це речник української письменницької ієрархії.

На Львівщині з'явилася муніципальна поліція

Львів (УНІАР). — Тут 30-го червня склав присягу перший загін охоронців правопорядку (муніципальна поліція). Високі і дужі хлопці у строях з атрибутами національної символіки пройшли скорочений курс підготовки у Львівському навчальному центрі міліції. Кожен з 55-ти дружинників склав присягу, тримаючи руку на Біблії та, припавши на коліно, поцілував національне знамено. Загін благословили священики УГКЦ та УАПЦ. Дружинники разом з міліціянтами патрулюватимуть вулиці міста, але без зброї і без гумових нагайок. Єдина їхня зброя — любов до рідного міста і боротьба з тими, хто зазіхає на спокій громадян. Ніхто з міліційних начальників не побажав прийти на врочисту посвяту муніципальної поліції.

Вони виступили під одним українським національним прапором

Нюарк Н. Дж. (О. Твардовський) — В неділю 30-го червня ц. р. повернув з турне в Україну тренер футбольної збірної УСЦАК Євген Чижович. Негайно після приїзду Євген поділився з нами своїми враженнями та емоціями, які пережив на цих історичних святкуваннях 80-річчя СТ „Україна" в Західній Україні.

Я і мої футболісти, говорив Чижович, їхали маршрутом Ню Йорк-Москва-Львів. Їхалося добре і не доводилося зустрічати жодних несподіванок. У Львові зустріли нас квітами. Розмістили в готелі „Супутник" де всі почувалися досить добре, а було нас усіх більше трьох сотень. Перші враження у Львові, несподівано, позитивні, люди на вулицях усміхнені, добре одягнені, краще як нам довелося запримітити в Москві. На жаль через запізнення приїзду ми не змогли взяти участі у величавому відкритті свята, що відбулося в оперному театрі, шкода! В суботу рано після смачного сніданку, я із своїми футболістами виїхав на стадіон „Україна" де провів з ними легкий тренніґ. Після повороту, відпочинку і дальшої підготовки, ми знову виїхали на стадіон де мала відбутися святкова церемонія, концерт і перші змагання збірної УСЦАК на українській землі.

Згідно з програмою усе відбулося величаво, суцільні емоції огорнули майже усіх зібраних на стадіоні ок. 10,000 глядачів в яких на очах були сльози. Піднесення прапору виконав відомий олімпійський чемпіон Богдан Макуль під звуки гимну „Ще не вмерла Україна". Свято відкрив голова Української Спортової Асоціяції депутат Верховної Ради України, Ярослав Кендзьор, який привітав присутніх і особливо спор-

(Закінчення на стор. 4)

III ЗБОРИ НРУ ВІДБУДУТЬСЯ ВІД 5-7 ЖОВТНЯ, 1991

Джерзі Ситі, Н.Дж. (ККДУ). — Народний Рух України оголосив III Всеукраїнські Збори в Києві в днях 5-7-го жовтня, 1991 року. Щоб улегшити більшій кількості учасників з Америки взяти участь у цих зборах, Координаційний Комітет Допомоги Україні (ЗСА) попросив СКОВП Т.А. зорганізувати туру до Києву на ці збори. Нас повідомляють, що СКОВП плянує туру в днях від 28-го вересня до 8-го жовтня. Зацікавлені особи повинні голоситися прямо до цієї аґенції про дальші інформації і умовини тури, тел. (201) 378-8998.

З огляду на потребу вчасного плянування (інші імпрези є заплянованi на цей час), СКОВП просить голоситися перед 25 липня, щоби забезпечити резервації на літак і готель.

НА СЕСІЇ ВР УССР ОБГОВОРЮВАЛИ ВАЖЛИВІ СПРАВИ

Київ (УНІАР). — 3-го липня. На ранковому засіданні ВР УССР затвердила закони. Про підвищення соціяльних ґарантій для трудящих", „Про мінімальний споживчий бюджет" та „Про індексацію доходів населення", постанову про введення в дію закону про захист споживчого ринку УССР. Від 1-го жовтня цього року мінімальні заробітня платня і пенсії підвищуться до 185 карбованців місячно. Прийнято „Закон про всеукраїнський та місцеві референдуми". Постійним комісіям доручено підготувати проєкт постанови про тематику та строк референдуму. Цей проєкт розгляне осіння сесія ВР. Ухвалено постанову про захист споживчого ринку України. У першому читанні ухвалено законопроєкт про прибутковий податок, про порядок дії на території України закону СССР про оподаткування підприємств, об'єднань та організацій. ВР своєю постановою схвалила програму надзвичайних заходів по стабілізації економіки України та виходу її з кризи, розроблену Кабінетом Міністрів УССР. Сесія ВР дозволила тимчасово припинити дію деяких актів союзного керівництва, а також кількох положень законів УССР для виконання програми надзвичайних заходів на період її реалізації. Сесія продовжила пленарні засідання 4-го липня. Тривало

(Закінчення на стор. 4)

Підсудні у процесі С. Хмари оголосили бойкот судовій розправі над ними

Київ (УНІАР). — Тут 4-го липня відбулося судове засідання у так званій справі Хмари-Грігорьєва. На початку засідання захисник Віктор Ніказаков наголосив на численних порушеннях законности під час ведення справи і, у зв'язку з упередженим ставленням суду до звинувачених, висунув вимогу відведення всього складу суду. У разі невиконання судом вимог захисту, обвинувачені бойкотуватимуть засідання. Громадські захисники Ланцовська та Сергієнко підтримали вимоги Віктора Ніказакова. Після наради судова колеґія вирішила, що заява про відведення суду не може бути задоволена. Відхилено також клопотання про звільнення звинувачених. Захисник Леоніда Березанського Королько обґрунтував необхідність порушення кримінальної справи проти Григорьєва, вимагав звільнити обвинувачених і наголосив на політичному характері процесу. Підсудний Леонід Березанський закликав до бойкоту суду і звернувся до громадськости з проханням провести акції протесту. Підсудний Олег Батовкін заявив, що він не визнає чинности суду і відмовляється далі брати участь у процесі. Народний депутат України Степан Хмара у своєму виступі зазначив, що суд захищає інтереси КПСС. Він звинуватив голову ВР Леоніда Кравчука в організації цього судового процесу, „головним актором котрого є суддя Білоусенко".

Народний депутат нагадав, що навіть судді фашистської Німеччини під час розгляду справи з підпаленням рейхстагу, не пішли проти своєї совісти. Степан Хмара заявив відвід суду і закликав захисників і звинувачених не брати участи у фарсі. Після перерви було оголошено ухвалу судової колеґії, у якій зазначено, що суд не знаходить підстав для задоволення вимог захисту і звинувачених, яких у залі, до речі, — вже не було, оскільки вони відмовилися вийти з камер. Присутні Степан Хмара і Воробйов на запитання суддів не відповідали. Засідання продовжиться 5-го липня.

Г. КОЛЬ ЗУСТРІВСЯ У КИЄВІ З М. ҐОРБАЧОВИМ

Франкфурт, Німеччина. — У п'ятницю, 5-го липня, канцлер Німеччини Гельмут Коль прибув до Києва і провів чотиригодинну зустріч з президентом СССР Михаїлом Ґорбачовим.

У центрі розмови була економіка, точніше наміри М. Ґорбачова провести в Совєтському Союзі реформи для переведення адміністративно-командного совєтського господарства на шлях ринкової економіки.

Серед промислово розвинутих країн Заходу Німеччина — основний прихильник ґорбачовської перебудови. Німеччина вже зобов'язалася надати Совєтському Союзові допомогу на суму 29 більйонів марок (18 біл. дол.). Величезна фінансова і технічна німецька допомога Совєтському Союзові викликана перш за все тим, що ґорбачовський режим не перешкодив об'єднанню Західньої і Східньої Німеччини. Канцлер Коль неодноразово повторював, що без совєтської підтримки об'єднання двох Німеччин не відбулося б.

Г. Коль і М. Ґорбачов обговорили події в Юґославії і канцлер пояснив генеральному секретареві, чому Німеччина підтримує прагнення Словенії і Хорватії до незалежности. Канцлер повідомив Ґорбачова про вимоги, які висуне Европейська економічна спільнота урядові Юґославії. Спільний ринок має намір вимагати, щоб події в Юґославії не переросли у громадянську війну і негайно набули мирного характеру.

Деякі коментатори вважають, що Ґорбачов повинен прийняти цю вимогу і на свій рахунок стосовно до трьох республік Прибалтику, які добиваються суверенітету. Але головна тема київської зустрічі Коля і Ґорбачова — економіка.

Звертає на себе увагу інтерв'ю, яке дав помічник Ґорбачова Ніколай Портуґалов німецькій газеті „Більд". В інтерв'ю Н. Портуґалов твердить, що СССР не очікує масових грошових надходжень для своєї економіки після лондонської зустрічі „великої сімки". Москва розраховує на приватні капіталовкладення, а не на урядову допомогу Заходу. Портуґалов підкреслив важливість зустрічі Ґорбачова і Коля, бо, як він сказав, „уряд Німеччини завжди йде на кілька кроків попереду (інших західніх урядів) у підтримці перебудови". „А це не тільки в наших, але й у ваших інтересах", — підкреслив помічник Ґорбачова, маючи на увазі Німеччину.

Кримські татари проголосили суверенітет

Симферопіль (УНІАР) — Тут 26-29го червня у будинку культури профспілок відбувся загальнонаціональний з'їзд кримсько-татарського народу — Курултай, з участю 240 делегатів.

З'їзд відкрив голова оргкомітету Сервер Омеров. Потім пролунав кримсько-татарський гимн „Ант ент кенем". Курултай благословив головний імам Криму Сейд Джеліл Ебенді. З вітальною промовою виступив один із старіших членів кримсько-татарського національного руху Мустафа Халілов, котрий у своїй промові, зокрема, повідомив, що у 50-80-их роках не можна було навіть мріяти, що у Криму колись буде можливо провести Курултай. Після семидесятирічної перерви Курултай знову відбувається на рідній землі. Мустафа Халілов висловив подяку усім, хто підтримував його народ у тяжкий час. З вітальною промовою виступив професор Сябрі Есидінов. Після цього було обрано президію Курултаю — у її сладі Регат Чубаров — заступник голови Організації кримсько-татарського національного руху; Регіт Музафаров — професор, видавець журналу „Ватан"; Ільмі Умеров — видавець газети „Авдет" (Повернення); Зікрет Халілов; Джульверн Аблямітов — з Координаційного центру відродження кримсько-татарської культури і професор Рефат Абазов.

Голова оргкомітету Курултаю Сервер Омеров наголосив, що Крим є національною державою крим-

(Закінчення на стор. 4)

Прокладено наукові мости між Україною і ЗСА

Київ (УНІАР). — Сюди 28-го червня на запрошення Академії Наук УССР прибули представники Ради з міжнародних досліджень АЙРЕКС — організації ЗСА, створеної для стимулювання наукових обмінів у галузі соціяльних і гуманітарних наук ЗСА і країн Східньої Европи, зокрема України. Відбулися переговори між президентом АН УССР академіком Борисом Патоном і заступником директора організації АЙРЕКС, директором програм про СССР доктором Веслі Фішером.

Підписано угоди про наукове співробітництво, що охоплює природничі, технічні і гуманітарні науки. Погоджено питання щодо створення в Україні Міжнародного інституту перспективних досліджень з метою підготовки фундаментальних та аналітичних праць в галузі політичних наук, права і культури.

ВІДБУВАЮТЬСЯ ПЕРШІ ВСЕУКРАЇНСЬКІ ВИШКІЛЬНІ ПЛАСТОВІ ТАБОРИ

Учасниці табору „Школа Булавних" із проводом табору біля УКЦ в Гантері.

Гантер, Н. Й. (О. Кузьмович). — Тут у чарівних горах Кетскіл, відбуваються від 23-го червня до 6-го липня перші всеукраїнські пластові табори відомі під назвою „Школа Булавних" і „Лісова Школа" призначені для вишколення інструкторів таборів для пластового юнацтва.

Хоча вони проходять вже понад двадцять років кожного літа та мають міжкрайовий характер і є під опікою головного пластового проводу у вільному світі — тим разом можна ці табори назвати справді історичними. Вперше вони зібрали пластову молодь з України і з діяспори водне та з одною ціллю і тому мають соборницький характер. Завдяки акції пластунів із ЗСА та прихильних пластові громадських організацій і поодиноких громадян, можна було зібрати відповідні фонди на приїзд сюди 16 пластунів і пластунок з України, двоє з Польщі та п'ятеро з Арґентини. Є також пластуни з Німеччини і, як звичайно, з Канади. Разом по обох вишколах таборує 73 особи, враховуючи також проводи вишколів.

Вишкіл „Школа Булавних" відбувається на гостинній від років для пластунок посілості Теофіля та Іванни Куликів, — „Лісова Школа" на власній площі, подарованій їй пластунами-сеніорами.

Пластунки і пластуни проходять важку фізичну заправу, але рівночасно мають нагоду заслухати ряд гутірок на тему історії та ідеології Пласту, щоб відтак передати своє знання молодшому віком юнацтву.

У неділю, 23-го та 30-го червня пластуни спільно

(Закінчення на стор. 4)

ВИСТАВКА В КАНАДСЬКОМУ МУЗЕЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Галл, Кве. — Михайло Лесард, президент Приятелів Музею Цивілізації запрошує на український вечір, пов'язаний з відкриттям експонату „Мистецтво та етнічна спадщина, українська традиція в Канаді", посвяченій святкуванню століття поселення українців у Канаді.

Імпреза відбудеться в суботу, 24-го серпня о год. 7-ій вечора у великій залі Канадського Музею Цивілізації. Адреса: 100 вул. Лоріє, Галл, Квебек. Одяг вечірній або народний стрій. Вступ 100,00 дол. від особи. Чеки слід виписувати Friends of the Museum перед 15-им липня.

ХОР „ДУМКА" ВИСТУПИТЬ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка. — Тут у суботу, 13-го липня, в залі „Веселки" відбудеться концерт хору „Думка" з Ню Йорку. Початок о год. 8:30 вечора. Після концерту о год. 10-ій вечора — забава під звуки оркестри Олександра Худолія.

В суботу і неділю, 13-14-го липня в головному будинку оселі проходитиме виставка мистців Оксани і Павла Полонів.

У СВІТІ

В ІНТЕРВ'Ю ГАЗЕТІ „Московскіє новості" колишній міністер закордонних справ Едуард Шеварднадзе сказав, що критики совєтської зовнішньої політики, яка почалася в другій половині 80-их років, хочуть „відстояти тоталітарну систему і знову повернутся до закритого суспільства". Шеварднадзе підкреслив, що це може стати трагедією для всього світу. „Якщо хтось звинувачує нас в тому, що ми втратили Східню Европу, втратили Німеччину, значить, ці люди припускають, що ми можемо туди повернутися. Яким чином? Знову воювати? Хто ж буде проливати кров, не кажучи вже про поняття гуманізму. Це страшні люди, котрі не розуміють або не хочуть розуміти, які можуть бути наслідки", — сказав Едуард Шеварднадзе.

ОФІЦІЙНІ ПРЕДСТАВНИКИ НАТО повідомили, що найближчим часом президент Польщі Лєх Валенса зустрінеться з керівниками Північно — Атлантійського Оборонного Союзу. Валенса буде другим східньоевропейським лідером, який відвідає головну квартиру НАТО. Першим був президент Чехо-Словаччини Вацлав Гавел. Коментуючи роспуск Варшавського пакту і візиту Лєха Валенси до Брюсселю, генеральний секретар НАТО Манфред Вернер підкреслив, що НАТО виступає за створення „нової Европи не проти, а разом з Совєтським Союзом".

СТАВРОПОЛЬСЬКИЙ КРАЙ є одним з найбагатших в Росії, тим часом тут з'явився новий вид масових крадіжок: злодії викрадають з чужих городів різноманітну ярину і продають на ринках, де попит на неї росте, незважаючи на високі ціни. Соціологи головною причиною цього явища вважають моральний занепад суспільства. Культурне і духовне звироднінння набуло таких маштабів, що одна ця обставина істотно гальмуватиме темпи економічного відродження країни, відзначають спеціялісти правозахисних органів.

В АМЕРИЦІ

НА ДВОДЕННИХ ВІДВІДИНАХ у Вашінґтоні перебував президент Південної Кореї Рог Тай Ву, для важливих розмов з президентом Джорджем Бушем і іншими офіційними чинниками. ЗСА затурбовані можливостями Північної Кореї до кількох років випродукували нуклеарну зброю, переговорюють зі своїм союзником Південною Кореєю про важливість їхнього політичного та військового впливів в районах Тихого океану. У своїй зустрічі з президентом Дж. Бушем президент Рог сказав, що надіється про об'єднання обидвох Корей до кінця цього століття. Відвідини президента Рог Тай Ву були першими відвідинами південнокорейського лідера за останніх 25 років.

У ВАШІНҐТОНІ УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша та західні дипломати підтвердили те, що їхні погляди про незалежність Словенії та Хорватії дуже змінилися за останніх кілька днів, зокрема відколи Юґославія розпочала повний військовий наступ, щоби припинити ці намагання відокремлення. Коли тому кілька днів ЗСА та всі західні країни всіми спробами старалися зберегти одність Юґославії, то тепер Австрія та Німеччина виступили першими в обороні обидвох країн підкреслюючи, що проголошення цими країнами своєї незалежности є згідні з Гельсінкським договором 1975 року про справу европейської безпеки.

РАДА ДИРЕКТОРІВ поштової служби одноголосно відкинула існуючі ціни поштових оплат, що увійшли в життя минулого лютого та відіслала це рішення назад до незалежної комісії поштових оплат. Ціллю Ради директорів поштової служби є домогтися, ще додаткової підвишки одного цента до існуючої 29 центової марки, бо згідно з їхнім твердженням існуюча оплата не досягла сподіваних прибутків, як це було первісно заплановано, та не покриває всіх видатків.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС, вплинуло від членів УНС до середи 3-го липня 7,168 чеків-дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

184,903.21

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Опорожнене місце у Верховному Суді

Заснований у 1789 році Верховний Суд в Америці мав стати єдино-авторитетним інтерпретатором Конституції. Це в теорії. У практиці його компетенції куди ширші. Коли люди відкликались до суду у різних життєвих справах — кожна така окрема справа доходила почерез різні судові інстанції аж до Верховного Суду і його рішення можна змінити тільки окремим законом, схвалення якого дуже складне і трудне. Наприклад: одна жидівка в ділянці Бруклин у Ню Йорку подала скаргу до суду, що її дитину вчать релігію у школі, чого вона не бажає собі. Справа дійшла до Верховного Суду, який у 1963 році рішив, що з уваги на існуючий в Америці конституційний поділ на державу і Церкву — молитва у державних школах є антиконституційною. Це прогнання молитви із шкіл мало і далі має величезний неґативний вплив на дисципліну у школах, на мораль вихованців, на формування психіки і світогляду шкільних учнів і учениць. Це тільки один приклад, а є багато інших життєвих ділянок, в яких багато лиха накоїла ліберальна більшість дев'ятичленного Верховного Суду. Лібералізм в Америці був і є її нещастям, бо він затер межу між правом і безправ'ям, між законом і беззаконням. У ділянці судівництва Верховний Суд значно поширив права підсудних. Коли, наприклад, схоплено убивника на гарячому вчинку і він сам признався до вини, то ще недавно вбивника звільняли, бо поліціянт забув при арештуванні вичислити арештованому його права. Тільки недавно Верховний Суд злагіднив колишнє своє рішення із так званої „Міранда-справи", що в деяких випадках можна судити арештованого, хоч і не проголошено йому цієї сакраментальної формули про його права.

Всі речі роблять люди і рішення Верховного Суду залежить від політичного світогляду членів Верховного Суду ліберальних юристів. Такими останніми демократичними президентами були Джан Кеннеді і Линдон Джансон. Два останні республіканські президенти — Роналд Реґен і Джордж Буш — використали можливість заповнити опорожнені місця й призначали суддів, відомих з їх консервативного світогляду. Призначений Президентом новий кандидат до Верховного Суду мусить бути затверджений Сенатом. Коли він затверджений — зберігає той пост до своєї смерти. Тільки смерть когось із членів Верховного Суду чи його добровільне зречення — опорожнює місце у цій найвищій судовій палаті. 27-го червня 1991 року несподівано зрікся свого членства у Верховному Суді Турґуд Маршал, єдиний чорний у цій установі, один із найбільш ліберальних верховних суддів. Призначений колишнім президентом Линдоном Джансоном у 1967 р. Турґуд Маршал урядував 24 роки. Йому приписують загин доктрини „рівний, але відокремлений" у шкільництві та переведення расової інтеґрації в усіх державних школах примусовим перевоженням автобусами шкільних дітей.

У короткому листі до президента Турґуд Маршал навів здорову причину своєї резиґнації, але „Ню Йорк Таймс" з 28-го червня здогадується, що сутньою причиною його зречення було пересердя, що у Верховному Суді більшість дістали консервативні і він почуває себе осамітненим. Президент Буш прийняв резиґнацію Маршала з прославлюванням його заслуг. Буш заповів, що він „швидко" призначить когось на опорожнене місце. У понеділок, 1-го липня Президент призначив знову чорного суддю Кларенса Томаса, бо це ніби „стан посідання" чорних і вони зняли би страшний крик, якщо втратили би такий престижевий пост. Великого вибору Буш не мав, бо видатних чорних юристів такого світогляду, щоб закріпити консервативну більшість у Верховному Суді і щоб дістати на нього згоду від Сенату — дуже мало. Демократичні сенатори вже перестерігають Президента, щоби не вибрав такого кандидата, який спровокував би своїм консервативним світоглядом подібний спротив Сенату, як це сталося за президентури Реґена: тоді Сенат не затвердив Роберта Борка, хоч той федеральний суддя був свого часу професором конституційного права і мав усі кваліфікації на пост члена Верховного Суду. Президент Буш мусить рахуватися з тим, що його кандидата до Верховного Суду будуть допитувати у Сенаті демократичні сенатори щодо його становища у таких життєвих справах, як молитва у школах, аборти, кара смерти і т. п., — але Президент не може виректися нагоди перевести до Верховного Суду юриста правого світогляду.

Володимир Яців

ЧИ ДОПОМОГА ЗАХОДУ ВРЯТУЄ СССР

II

В пляні цієї реформи є отримати 30 більйонів річно кредитів, через п'ять років разом в сумі 150 більйонів долярів. Такий плян можна вважати не тільки несприятливим для Заходу, але як твір нереалістичного мислення, — це плян, який би був нагородою для системи московського зразка. Щоб можна було отримати відповідну допомогу від країн Заходу, то мусить наступити відповідне запевнення Москви, що будуть переведені зміни в структурі на господарському і суспільно-політичному як теж на зовнішньополітичному відтинках. Совєтський Союз мусить остаточно закінчити договір у справі конвенціонального зброєння, редукції стратегічно-нуклеарного арсеналу і почати переговори в справі Курильських островів з Японією.

Така ініціятива Ґорбачова могла б принести безпосередньо користі для ЗСА в тому сенсі, що буде зменшена відповідальність за безпеку країн Заходу. У зв'язку з такою ситуацією, ЗСА буде в позиції погодитися на вхід Совєтського Союзу до Світового банку, з дозволом мати доступ до банкових джерел, щоб отримати довготермінові позики, як теж до Міжнародного монетарного фонду, з його фондами на короткотермінові позики.

Користування різнорідними фондами, включно з першими інвестиціями в Совєтському Союзі, становитимуть фундамент цього революційного реформаторського пляну переходу на ринкову систему, яка на думку деяких совєтських експертів, повинна випровадити країну з глибокої кризи. Закордонні капіталовклади принесуть конечно потрібну технологію, а кредити полегшать перехід до вимінності і зміцнення довір'я, яке у своїх наслідках може збільшити капіталовклади з країн Заходу. Коаліційна влада і численні інституції підтримуватимуть економічний плян, підставові елементи якого узгіднені експертами. У випадку відкладання цього реформаторського пляну, у зв'язку з критичним положенням на відтинку внутрішньо-політичному прийде пожвавлена співпраця Ґорбачова і Єльцина, яка може допровадити до позитивних наслідків в користь так званого відновленого Союзу.

Виглядає, що політика Заходу до вимог Ґорбачова, у зв'язку з новими плянами перебудови несприятлива з різних поважних причин, а зиґзакувата лінія політики Ґорбачова більше ясна на Заході — його лідерам, як совєтським громадянам. Ґорбачов стає непопулярним у своїй країні, а його політичні помилки, можуть бути причиною його упадку. Ідея, що Захід може склеїти Союз що розпадається, своїм капіталом не можна брати поважно із прямо економічних причин, тому, бо жадна сума закордонної допомоги не може бути винагородою для руїнуючої системи, яка стримує виробників від продукування товарів першої потреби як теж від послуг.

Союзній структурі бракує інституцій, де можна було б користуватись капіталом ефективно. Без таких інституцій Ґорбачов не зможе використати цю допомогу в процесі перебудови. Зараз допомога Заходу іде через існуючі бюрократичні інституції — і тому частинно і на якийсь час вона дозволить Кремлеві відзискати втрачене довір'я громадян, і тим самим втримати цю руїнницьку економічну і суспільно-політичну систему на деякий період часу.

Можна приняти, що тридцять більйонів річно, може виказатись дуже дешевою ціною за економічну і політичну стабільність Союзу, який старається увійти у світову економіку. Ця сума, може допомогти урядові в полагодженні фінансових зобов'язань супроти ЗСА і західньоевропейських країн. Але у випадку, коли СССР не отримає допомоги — совєтські стосунки з демократичними урядами Заходу і приватними закордонними капіталовкладчиками захитаються, наслідком яких можуть бути різнорідні акції, — на відтинку зовнішньої політики, включно з військово-політичними шантажами.

Захід, в тому ЗСА, розглядають проблеми не з цієї точки, з якої повинні розв'язуватись такі проблеми. Вони звертають увагу на час і на суму допомоги, яка конечно потрібна, щоб відвернути економічну катастрофу і політичну нестабільність. Захід повинен більше звертати увагу на дорогу, яка провадить до свободи поодиноких народів Совєтського Союзу. Кожна однопартійна влада, буде продовжувати ослабати так довго, доки не навчиться довіряти совєтському народові, не зверне уваги на їхню ініціятиву і на їхні великі економічні ресурси. Запевнення Центру, що його існування необхідне для реалізації подолання кризових явищ і виходу до ринкової економіки — аморальні, як це було на протязі 70-их років, знову приноситься в жертву інтереси національних республік і життя їхніх громадян. Спроба нагодувати людей, наситити харчовий ринок шляхом отримання кредитів від Заходу, можна розцінювати як позику совєтських республік.

Центральний союзний уряд, який через всі роки мав у руках владу, дешеву робочу силу, не реалізував жадної позитивної програми. Харчова проблема, як також брак товарів першої потреби, для її розв'язки найперше треба було б створити передумови, а саме провести з допомогою законів розкріпачення продуцента, людини — дати їй реальну економічну свободу, ввести приватну власність, і дати повну політичну свободу. Такі зміни в системі можуть вивести країну з глибокої кризи.

Допомога Заходу може лише тимчасово стримати цю економічну і політичну катастрофу, яка наближається з кожним днем, однак вихід з цієї глибокої кризи не врятують короткотермінові чи довготермінові кредити, якщо не будуть переведені зміни в системі на відтинках господарському і суспільно-політичному.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про тихих і голосних героїв

Якось так завелося у світі, що кожна країна має пам'ятники невідомим героям-військовикам і при різних державних чи інших святах їх відзначує, складає їм вінки у стіп і згадує.

Але чомусь це торкається в першу чергу безіменних героїв, що впали на полі бою, або взагалі померли незвичайною смертю.

Так воно і у нашій спільноті, а до того ті пам'ятники безіменним героям видніють досьогодні в Україні, поставлені руками совєтської влади і ми, відвідуючи нашу батьківщину, мали нагоду їх всюди оглядати. Розуміється поруч із ними роїлося там від пам'ятників „божкам" — т. зв. героям комуністичної революції та із кожного кутка, майже дослівно із кожного села глядів на нас Ленін чи Сталін. Однак зі зміною обставин та переворотами, які зайшли в останніх двох роках і тут у цих пам'ятниках героям зайшли великі зміни.

В Україні, зокрема у Західній, скинуто, де тільки можна було цих „божків", а поставлено чи плянується поставити пам'ятники українським провідним мужам — із літератури, чи визвольних державних змагань. Висипано могили безчисленним жертвам совєтського терору чи нацистських переслідувань, поставлено пам'ятник героям битви під Бродами і хоча деякі з них, як саме цей останній, тиха злочинна рука знищила, ми переконані, що вони далі повставатимуть, як вияв пошани і патріотизму, що так довго мусів жити придавлений важкою рукою переслідувань, тюрем і звичайного людського страху. Залишилися, однак, все ще пам'ятники невідомим героям вітчизняних війн, бож серед них були тисячі українських вояків, які гинули не по волі, а по неволі.

Але із кожним місяцем нашого ближчого спілкування з Україною і проламання стіни, яка ділила нас довгі, довгі роки, ми усі українці діяспори пізнаємо краще і точніше, що пережили наші близькі чи небли́зькі земляки і щораз яснішa стала нам ширина того жахіття, яке довелося їм пережити.

І так, складаючи немов гру-складанку із сотень маленьких частинок зарисовується перед нами картина, на якій виступають постаті безчисельних, тихих скромних героїв, які заплатили життям, чи здоров'ям за те, що без патосу, без патріотичних гасел і пісень виконували свій скромний, але як важливий обов'язок служити в якийсь спосіб Україні.

Ці постаті раз-у-раз надходять до нас тепер, коли ставиться на п'єдесталі лише одиниці, коли наголошуємо імена цих загальновідомих великих мужів нашої історії останнього сторіччя, чи навіть останнього півсторіччя, коли віддаємо шану їм або їхнім найближчим, а ніхто, дослівно ніхто не знає і не пригадує десятки-сотні тих звичайних людей, про яких повинен знати український загал, а вже зокрема наша молодь, яку історія нашого народу повинна щось навчити.

Ні, ці безіменні для більшости герої, не потребують окремих пам'ятників, не потребують академій чи святкувань, бо вони не згинули зі зброєю в руках, але чи не було б добре коли б ми передавали нашій молоді їх історію: цих наших священиків, що після років тюрем і карних таборів таки у приватних хатах тихцем вінчали, хрестили, відправляли Служби Божі, тих, бабунь і матерів, що так само тихцем виховували дітей на давніх українських традиціях Різдва та Великодня, тих жінок, що несли допомогу раненим в УПА, допомагали хворим чи знеможеним у карних таборах, тих, хто ділився там останнім куском хліба чи зносив без слова знущання фізичні, знасилування і биття, а не видавав своїх товаришів?

О-КА

Олена Несіна

УКРАЇНЦІ ОБОЖНЮЮТЬ Т. ШЕВЧЕНКА

У статті „Не вогонь страшний а палій" („Свобода", 15-го червня) автор зачинає: „Нехай мені кажуть, що ми, українці, аж надмір обожнюємо Шевченка і занадто беззастережно продовжуємо початі[illegible] міти про богообраність української нації...".

Так, це правда. Ми, українці, обожнюємо Шевченка, але щодо беззстережности то, очевидно, багато з нас погоджується з автором біографії Шевченка, Павлом Зайцевим в тому, що Шевченко „при всій своїй геніяльності піддався чарам духу своєї доби" (П. Зайцев: „Життя Тараса Шевченка", Наукове Товариство ім. Шевченка, Ню Йорк — Париж — Мюнхен, 1955 р.).

Коротко згадаємо з чого саме почався український панславізм, а з ним і ідеї месіянства української нації. У 1845-49 роках у Петербурзі виник і існував політичний гурток на чолі з М.В. Петрашевським. Петрашевці мали своїх однодумців у багатьох містах Росії, а також України. Головною метою цього гуртка була підготова сил для боротьби проти самодержавства і кріпацтва в Росії.

Майже одночасно виникло на Україні таємне Кирило-Методієвське Товариство, яке виробило „Статут", „Правління" і „Книгу Буття Українського Народу".

У статуті підкреслювалося духове і політичне з'єднання слов'ян причому кожне слов'янське плем'я мало бути самостійним, мати народний уряд і мало зберегти повну рівність громадян щодо їх походження, християнських віроісповідань і становища. Уряд, право власності і освіта в усіх слов'ян мали основуватися на християнській релігії.

Тарас Шевченко вперше довідався про це Братство (так його називали) від історика Миколи Костомарова, який до речі був автором Статуту.

Поет прийняв організацію цього Братства з великим захопленням, адже значна частина ідей братства відповідали його переконанням. З другого боку члени братства з захопленням читали і переписували Шевченкові твори.

У 1847 році Братство розгромили, а членів його і Шевченка заарештували.

Чому молоде покоління української інтелігенції було захоплені ідеєю панславізму?

Зайцев у своїй книжці дискутує цілий комплекс ідей, які в той час існували, а також як ці ідеї впливали на національне відродження українців.

Одніею з основ ідеалістично-романтичної філософії, що її визнавав і Шевченко і братчики був „руссоїзм" — Теорія Жан Жака Руссо про первісну чистоту людської природи зіпсутої цивілізацією.

Другою засадою світогляду цих філософій була віра в те, що кожен народ має своє, від Бога усталене історичне призначення, свою власну світову місію. В кінці XVIII сторіччя німецький філософ Гердер вивчаючи світову народну поезію прийшов до висновку, що у слов'янських народів, найменше зачеплених впливами цивілізації, народна поезія найбагатша. Гердер тоді висловив думку про світову місію слов'янських народів. Турки, німці і отатарені, а пізніше просякнені німецьким духом росіяни — три державні нації, що панували над усіма слов'янськими народами; ми „невчили чисту натуру слов'янізму", накидали їм свої власні форми державно-політичного і громадського ладу.

Т. Шевченко і Кирило Методіївці вірили в те, що тільки з'єднані слов'янські народи можуть скинути з себе чужі деспотії. Вони також вірили в те, що і Москва і Польща, позбувшися свого деспотичного устрою будуть рівними членами конфедерації незалежних слов'янських державнародів.

Шевченко також вірив у спеціяльну місію України яка має збудити інші народи до нового життя на основі відновлення християнських засад. Український панславізм, який підтримував Шевченко відрізнявся від російського і польського панславізму. Російський зводився до панрусизму, а польський до гегемонії Польщі. Український же був утопією — повної рівности Союзу Слов'янських Народів.

Отже Шевченко при всій своїй геніяльності піддався чарам духу своєї доби і вірив у те, що в історії досьогодні ніколи не збулося.

Одначе сьогодні в XX столітті ми є свідками того, що російський народ демократичним шляхом вибрав собі президента не комуніста і не самодержавника (він так себе проявив), а демократа.

Отже є надія на те, що основна маса російського народу нарешті позбулася комплексу своєрідного їй месіянізму, який своєю агресивністю заподіяв багато шкоди не тільки іншим народам, а особливо українським, але і самим собі.

Можливо, що нашого Генія і Пророка, передбачення рівности і братерства в Союзі Слов'янських народів не було утопією. Здається, що незабаром світ про це дізнається.

(З Архіву Українського Дослідчого Документаційного Центру).

МОЖЛИВІСТЬ ПОВЕРНУТИ собі самоповагу знайшов 44-річний Георгій Онищенко, колишній офіцер КГБ. Він заснував перше на Україні госпрозрахункове бюро інформації і безпеки підприємців. Бюро збирає і продає інформацію про кооперативи, акціонерні товариства, невеликі, а також так звані спільні підприємства, охороняє від небезпеки совєтських і закордонних бізнесменів, офіси, супроводжує вантажі на території СССР і за кордоном. З 1-го липня Георгій Онищенко відкрив курси з підготовки тілоохоронців. Керівник плянує запровадити представництва своєї фірми в інших країнах.

В ПОНЕДІЛОК, 1-ГО ЛИПНЯ, у Москві відкрився 1 з'їзд репресованих народів. Делеґати мають намір виробити пропозиції щодо справедливого вирішення проблем народів, які постраждали в роки сталінської диктатури.

Любов Коленська

КОЛИ ГОВОРЯТЬ ФАКТИ

Особливо сьогодні, після Ґорбачовської перебудови і гласности, наростає бажання бачити врешті Україну сильну — і духово і економічно, бачити її відроджену у кожній галузі її життя, бачити її горду і незалежну, а її дітей здоровими і радісними. Тим часом, якщо мова про політичний аспект і національне усвідомлення в Україні, то спочатку воно посувалося поволі, а сьогодні чимраз швидшим і відважнішим темпом. Але ще далі клигає її економічний стан і здорові умовини громадян. Щоденно пишуть про це українські підсовєтські газети, але особливо і вкрай до самих глибин душі потрясла і сповнила неймовірним смутком стаття, а радше розмова — „Відродження чи виродження", під рубрикою „З погляду України" — розмова поміж Лесею Вороніною, кореспондентом київського журналу „Україна" і Зориславою Шкіряк — доктором медичних наук і завідуючою катедрою медико-соціяльних проблем материнства і дитинства Київського державного інституту удосконалення лікарів.

В уведенні до цієї розмови кореспондент цього журналу розкриває перед читачем страшну картину твердженням, що доля України є під загрозою. Та й що український народ, вже не стоїть лиш на порозі катастрофи, а навпаки — дія цієї катастрофи вже почалася. На останній рік у 12-ти областях України смертність перевищила народжуваність. Природний приріст населення з 1.7 відс. на тисячу осіб знизився до 0.6. Важко повірити, але Україна серед республік СССР щодо народжуваности займає останнє місце. І саме тому, щоб вповні зрозуміти сьогоднішню ситуацію, щоб збагнути її реалістично і по-справжньому, редакція журналу запросила лікаря З. Шкіряк — спеціяліста і знавця цих справ.

Із самого початку розмова зазублюється з політичними обставинами України, бо Л. Вороніна зазначає, що З. Шкіряк займається проблемою смертности дітей в Україні ще від тоді, коли „про це мовилося пошепки, а в публічних звітах та доповідях дозволялося говорити лише про добробут народу та цілковите вирішення демографічних проблем найщасливіших у світі радянських людей".

З. Шкіряк відповіла, що це так і було, бо лиш вона закінчила інститут, як почала серйозно цікавитися цим питанням і на її прохання її скерували у Межигірський район — на Закарпатті — в найбільш віддалений район. І там вона вперше зустрінулася із „страшним становищем жінок і дітей. Повна неконтрольованість народжуваності, матері позбавлені елементарної медичної допомоги, кволі, ослаблені, рахітичні діти". І за ці роки, що З. Шкіряк там перебувала ніяк нічого не змінилося. Жінки і досі лишаються „робочою силою" — все на їхніх плечах, все хатнє господарство. Вони не лиш працюють в городі, але й у колгоспі. І для них, на жаль, іноді народження тієти має куди більше значення, ніж народження дитини. Бо для них теля — це пізніше все їхнє добро, коли виросте на корову — прогодовує їх...

А потім З. Шкіряк повернулася до її кандидатської дисертації, присвяченій проблемі рахіту у дітей високогірських районів Закарпаття. Працю написати не було важко, бож вона там перебувала поміж народом, лікувала дітей і бачила все на власні очі. Але ж опублікувати зовсім не важко її було робити. Оскільки вона займалася дослідженням причин дитячих захворювань і смертности серед немовлят, її в 1975 році запросили до Києва працювати в Науково-дослідному інституті акушерства і гінекології, де незабаром вона очолила лябораторію, в якій займалися вивченням причин смертности серед дітей на Україні.

Відтоді, продовжувала лікар З. Шкіряк, вона разом з колегами роз'їздила по всіх областях України і „скрізь та ж сама фатальна картина. Певне в жодній країні світу не ставляться до жінок так, як у нас. І доти, доки наш уряд не зрозуміє, що нещадно експлуатуючи жінку, він обкрадає ще не народжене дитя, а відтак майбутнє народу, нічого не зміниться. Про це треба кричати!" В дальшому З. Шкіряк обурюється, що держава змушує працювати вагітну жінку і жінку-матір, цим самим прирікаючи її на смерть. Адже, коли вагітна жінка працює, це виснажує всю енергію в ще ненародженої дитини і вона народжується кволою, а іноді і хворою. На думку З. Шкіряк, „ми ще стоїмо на печерному рівні у всіх питаннях, пов'язаних із народженням дитини. На тисячу жінок в нашій країні припадає вісімдесят вісім штучних абортів. В усіх цивілізованих країнах давно вже відмовилися від цієї ганебної операції і лише у нас — 'найгуманнішому суспільстві' — аборт залишається єдиним засобом реґулювання народжуваності".

З. Шкіряк розповіла, що на одному з конгресів перинатологів — людей, які займаються питаннями довкола народження дитини — вона побачила американський фільм. Там показували, як ненароджене дитя, яке мають вбити, плаче і ховаєтся від кюретки — того страшного знаряддя, яке використовують при штучних абортах. ...На конгресі також пояснювали, що плід — це істота, яка радіє і сміється і плаче разом з мамою.

А там З. Шкіряк, доражує вживати нешкідливі контрацептини, як це роблять жінки на Заході, щоб позбутися страху перед небажаною вагітністю, бо тільки, коли жінка народжує бажану дитину, вона зможе виховати її здорову і радісну. Але теж у цьому мусить бути спільність — триумвірат — мати, батько і дитина. Дитина-плід любить, коли руки тата гладять її маму. Взагалі дитина, що її любили ще до її народження, прислухалися до неї, розмовляли з нею — народжується здоровою і повноцінною. Це все вона бачила на документальних фільмах. На жаль, сьогодні, твердила З. Шкіряк, 70 відс. немовлят мають різні патологічні відхилення.

Щоб конкретно домогтися народжування здорових і

(Закінчення на стор. 3)

Три історичні події в культурному житті чехо-словацьких українців

У культурному житті українців Чехо-Словаччини в половині червня відбулися три визначні події. Перша — це міжнародна наукова конференція „Від Наукового Товариства ім. Шевченка до Українського Вільного Університету", присвячена 120-річчю з дня народження визначного українського фольклориста Володимира Гнатюка та 70-річчю заснування Українського Вільного Університету. Друга — відкриття нової експозиції Музею української культури у Свиднику. Третя — 37-ме Свято культури русинів-українців Чехо-Словаччини.

Президія одного із засідань наукової конференції „Від НТШ до УВУ" (зліва): Микола Неврлий (Братіслава), Леонід Рудницький (Філядельфія), Василь Маркусь (Чикаго), Микола Мушинка (Пряшів) та Олекса Мишанич (Київ).

Фото Ф. Петро

Українознавчу конференцію „Від НТШ до УВУ", що проходила у Пряшеві та Свиднику від 12-го до 15-го червня, зорганізувала катедра україністики Пряшівського філософського факультету університету ім. П. Й. Шафарика разом з Українським Вільним Університетом у Мюнхені, Науковим Товариством ім. Шевченка та чехо-словацькими українськими установами. В роботі конференції, яку відкрив ректор університету ім. П. Й. Шафарика проф. Лев Буковський, взяли участь понад 50 науковців-українознавців з-за кордону та стільки ж з Чехо Словаччини. Найбільшу групу представляли науковці з України. Серед них слід назвати Олексу Мишанича, Всеволода Наулка та Надію Стаценко з Києва, Миколу Ільницького, Василя Гориня, Феодосія Стебліля, Діяну Пельц та Петра Баб'яка зі Львова, Ігоря Гереу, Зіновія Матисякевича та Остапа Черемшинського з Тернополя. Чимало людей прибуло на конференцію з Ужгороду. Серед них Юрій Балега, Василь Зілгалов, Іван Хланта, Микола Зимомря та Павло Чучка. Із західніх країн на конференції у Пряшеві та Свиднику побували: Леонід Рудницький з Ню Йорку, Атанасій Пекар з Вашінгтону, Василь та Марія Маркусі з Чикаго, Себастіян Саболь-Зореслав із Воррену, Василь Андрейців з Філядельфії, Василь Верига, Богдан і Аріядна Стебельські, Данило Струк та Павло Маґочі з Торонто, Богдан Медвідський з Едмонтону, Теофіл Міненко з Вінніпегу, Богдан Цюцюра, Дмитро Злепко, Іван та Галина Гваті з Мюнхену, Йосиф Сірка із Зіґену, Володимир Янів та Софія Янів із Сарселя біля Парижу, Іштван Удварі з Ніредьгази та інші.

Дитячий ансамбль „Кияночка" з Києва виступає на 37-му Святі культури русинів-українців у Свиднику.

Фото У. Вашко

З Чехо-Словаччини на конференції найбільшу групу представляли пряшівські україністи, але побували тут і науковці з Праги, Братіслави, Кошиць та інших міст.

Найбільше доповідей було присвячено УВУ, який від 1921 до 1945 року діяв у Празі, а від 1946 року досі працює у Мюнхені. У Празі за 24 роки його брамою пройшло майже десять тисяч студентів. А все ж таки після його скасування у травні 1945 року про цей важливий вищий навчальний заклад не можна було навіть згадувати.

У комуністичних країнах своєрідне табу було накладено й на НТШ — організацію, яка від свого заснування у 1873 році до її ліквідації в 1939 році виконувала ролю Української Академії Наук. Від 1946 року НТШ діє на еміґрації, а в 1989 році його відновлено й у Львові. І йому було присвячено кілька цінних доповідей.

З нових позицій було освітлено і постать Володимира Гнатюка та сучасну чехо-словацьку україністику. Відрадно, що майже всі доповіді (а було їх зачитано понад шістдесят) були побудовані на нових, невідомих, переважно архівних матеріялах.

В дискусії найгостріші дебати велися навколо т. зв. „русинського питання", яке і на Закарпатській Україні, і на Пряшівщині набуває політичного характеру. Переважна більшість виступаючих не поділяла поглядів проф. Маґочі про потребу створення окремої „русинської" нації з „русинською" літературною мовою.

Пряшівську українознавчу конференцію, на якій зібралися визначні вчені зі Сходу та Заходу, щоб обмінятися поглядами на актуальні теми, можна вважати найвизначнішою подією в науковому житті чехо-словацьких українців післявоєнного періоду. З нею було пов'язано і кілька інших акцій. Прекрасним був, наприклад, вечірній концерт київського бандуриста Миколи Литвина. Чистий дохід із концерту в сумі 450 крон М. Литвин пожертвував на фонд української преси Чехо-Словаччини.

Складовою частиною пряшівської конференції було і відкриття нової експозиції Музею української культури у Свиднику. Експозиція розташована на площі 1,200 кв. м у новозбудованому будинку. Вона присвячена природі, історії і культурі чехо-словацьких русинів-українців. Експозиція відповідає найсучаснішим вимогам сучасної музеології і є однією з наймодерніших у Чехо-Словаччині. Всі учасники її урочистого відкриття були нею щиро захоплені і констатували, що так продуману й цілеспрямовану виставку вони не бачили ні на Україні, ні серед українців діяспори.

Експозиція охоплює документ про найдавніші часи на Пряшівщині, про т. зв. „волоську" колонізацію XIV—XVI ст., соціяльну боротьбу, масу етнографічних експонатів, літературних та художніх творів. Важливу ролю у ній відіграє авдіовізуальна техніка, карти та діяграми. Все це є красномовним і переконливим свідченням про єдність культури пряшівських русинів-українців із загальноукраїнською культурою. У 37-му Святі культури русинів-українців Чехо-Словаччини, яке проходило у Свиднику 15-го і 16-го червня цього року, взяло участь 1,040 виступаючих та понад 15 тисяч глядачів. Як і в минулі роки, його зміст було розподілено на шість програм.

У програмі дитячих колективів цього року вперше виступив співацько-танцювальний ансамбль „Кияночка" із Києва.

Суботня вечірня програма „З джерел наших предків" була повністю присвячена 120-річчю з дня народження В. Гнатюка. Поряд з кращими фольклорними групами із сіл, які наприкінці минулого століття відвідав В. Гнатюк, у програмі колективи русинів Юґославії, Польщі, переселенців з Румунії, що нині живуть у Західній Чехії, професійний колектив „Запорізькі козаки" із Дніпропетровська. Останній захопив публіку прекрасними козацькими піснями, темпераментними танцями та оригінальною українською музикою. Поза програмою дуже успішно виступила п'ятичленна група українськоі сім'ї Ільницьких (бабуся з донькою, зятем і двома внуками).

Частину недільної програми свидницького свята культури русинів-українців Чехо-Словаччини передавала словацька телевізія.

Цього року на свидницькому святі побували численні групи українських туристів з Польщі. Було і багато відвідувачів із західніх країн. Шкода, що туристів з України на цьому величавому фестивалі українського фольклору було і цього року дуже мало.

Три вищеназвані акції є переконливим свідченням того, що русини-українці Пряшівщини, наперекір економічним труднощам, зберігають і плекають свою рідну культуру. Із „стратегічної" точки зору їхній реґіон є дуже важливим. Таж саме тут схрещується східня культура із західньою. В недалекому минулому Пряшів був мостом, через який не один документ самвидаву потрапив на Захід. Хто зна, чи цю функцію йому не доведеться виконувати і в майбутньому. Тому і Україна, і українська діяспора мали б більше уваги приділяти цьому реґіонові.

М. Мушинка

У ВІВТОРОК, 2-ГО ЛИПНЯ, Верховна Рада СССР прийняла основи кримінального законодавства, які надають союзним республікам право доповнювати і розвивати прийняті положення в своїх кримінальних кодексах. В основах підкреслюється, що ніхто не може бути визнаний винним у здійсненні злочину і підданий покаранню інакше, ніж за вироком суду і згідно із законодавством. Залишається зовсім мало: дотримуватися на практиці тих законів, які існують на папері.

В СУБОТУ, 29-ГО ЧЕРВНЯ, терористи напали на авто голови Верховної Ради Вірменії Левона Тер-Петросяна, в якому знаходилися водій, він же охоронець, дружина і син президента. Двоє з напасників затримано.

БЛИЗЬКИЙ ДО ЦІЛКОВИТОЇ руїни мотель Лоррейн у Мемфис, Тенн., де в 1968 році вбито відомого негритянського активіста у боротьбі за людські права проповідника д-ра Мартіна Лютера Кінґа зазнав цілковитого відбудження. Причиною цього явища є те, що цю будову відремонтовано та призначено Крайовим музеєм громадських прав, котрого офіційне відкриття має відбутися цього літа.

ДО ЛЮДЕЙ ДОБРОЇ ВОЛІ

Ухвалою Львівської обласної Ради народних депутатів від 18-го червня 1990 року створено Львівський реґіональний Фонд допомоги репресованим, який надає медичну і соціяльну допомогу особам репресованим в період 1939-1953 років.

Мільйони скалічених, сплюндрованих душ, знедолених, розтоптаних життів, безпідставно засуджених та депортованих на тяжкі страждання в Сибірських таборах...

Насильство, тюрми, заслання, знущання, сльози, втрачена молодість та добре батьківське ім'я...

Така доля спіткала ні в чому не винних людей. Багато з них, не створивши своїх сімей, так і не відчули всієї повноти справжнього людського щастя. Тому і понині залишаються одинокими, недоглянутими, живуть в холодних хатах, хворі, а часом і без шматка хліба.

Вірні сини і дочки України! Люди доброї волі!

Ми звертаємось до Вас. У міру своїх можливостей допоможіть цим скривдженим людям. Львівський реґіональний Фонд допомоги репресованим формує кошти для матеріяльної допомоги репресованим, а також для будівництва лікарні-санаторію.

Звертаємось до Вас з проханням стати спонсорами у цій благородній, доброчинній справі.

Наш рахунок: 270084 ОПЕРУ ЖСБ м. Львова, МФО 32501.

Адреса: 290000, м. Львів, вул. Митна, 18. Тел.: 72-88-09.

Голова Львівського реґіонального Фонду допомоги репресованим, депутат Львівської обласної Ради

Олексій Балко

ДЕПАРТАМЕНТ ТОРГІВЛІ у своєму найновішому офіційному звіті подає, що замовлення до американських фабрик у місяці травні зросли на 2.9 відсотка. Цим явищем дуже вдоволені не тільки урядові чинники, але також аналітики та економісти країни, бо це найбільший зріст за більше, як рік часу. Крім цього, це був другий з черги зріст після п'яти місяців постійного зменшення, що на думку тих же економістів є добрим покажчиком економічного пробудження. Цей факт підтвердив Едвард Ярдені економіст відомої нюйоркської фірми цінних паперів. С.Дж. Лоренц Інк., заявляючи, що на його думку країна зараз „знаходиться у ситуації клясичного видужання".

РЕЧЕНЕЦЬ 1-ГО ЛИПНЯ Є важливою датою для всіх тих, які підготовляють фінансові бюджети на наступний рік, але це найбільше відчувається, коли йдеться про бюджети міст чи стейтів. Згідно з повідомленнями преси то аж 9 стейтів не зуміли приготовити та схвалити бюджет до вищеподаного реченця, який законно мусить бути збалансованим поки його можна представити до схвалення. Очевидним є, як твердять аналітики, що велику ролю в цьому відіграють домагання та компроміси між політичними суперниками. Серед тих, що не змогли представити збалансованого бюджету до схвалення є Каліфорнія, Мейн, Коннектикут, Іллиной, Луїзіяна, Массачусеттс, Північна Каролайна, Огайо та Пенсильванія.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ АҐЕНТСТВО Ассошіейтед Пресс, група швайцарських політичних діячів на прохання представників різних фракцій муджагедінів здійснюють поїздки між Москвою, Кабулом і Ісламабадом. Швайцарці намагаються зблизити точки зору всіх сторін в афганському конфлікті з тим, щоб організувати до кінця цього року мирну конференцію з участю всіх партій і фракцій, включаючи еміґрантські і монархічні групи, а також представників кабульського режиму.

В СУБОТУ, 29-ГО ЧЕРВНЯ, прибув до Латвії сенатор від Демократичної партії Ґері Ґарт. Він зустрінеться з керівниками Латвійської республіки.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІД СМЕРТИ
нашого улюбленого і найдорожчого чоловіка, батька, дідуся і свата
бл. п.
ОЛЕКСАНДРА ТРЕТЯКА
буде відправлена
ПАНАХИДА
в неділю, 14-го липня 1991 р. о год. 10-ій ранку в церкві св. Трійці в Ірвінґтоні, Н. Дж. при 836 Лайонс Авеню.
Про молитви в цей день за спокій душі Покійного просять
горем прибиті:
дружина — ВАЛЕНТИНА
син — ВОЛОДИМИР із дружиною НУСЕЮ
та дітьми: ЮЛЕЮ, АНДРІЄМ і ОЛЕСЕМ
свати — КАТЕРИНА і КИРИЛО ХМИЛІВСЬКІ
з родиною.

У глибокому смутку повідомляємо родину, приятелів і знайомих, що дня 3-го липня 1991 р. по короткій недузі упокоїлася у Бозі наша найдорожча і незабутня мама, бабця і сестра
бл. п.
ТЕОДОЗІЯ КРИНИЦЬКА
з дому Горошко
Народжена 23-го листопада 1918 р. у Львові Україна. Замужем з Романом, проживши з ним 37 літ котрий упокоївся у Бозі 21-го липня 1981 р.
ПАНАХИДА в п'ятницю 5-го липня 1991 р. о год. 7:30 веч., в похоронному заведенні John Dovan в Lorain, Ohio.
СЛУЖБА БОЖА в суботу 6-го липня 1991 р. о год. 10:00 рано в українській католицькій церкві св. Івана в Лорейн, Огайо.
ПОХОРОН в понеділок 8-го липня 1991 р. о год.10:00 рано в українській католицькій церкві Благовіщення (70 Home Ave. Rutherford, New Jersey) а опісля відправа на українському цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.
Безмежним горем прибиті:
син — д-р ІГОР
донька — МАРТА БАЧИНСЬКА
з мужем д-р ІГОРЕМ
внучки — ЛЕСЯ, ДІЯНКА і ХРИСТЯ
сестри — д-р СОФІЯ ГОРОШКО
ДАРІЯ МЕЛЬНИК з мужем
проф. МИРОСЛАВОМ із синами МАРКОМ і БОРИСОМ
ГАЛИНА ГОРДИНСЬКА — братова
Дальша і ближча родина в Америці і в Україні.

Коли говорять факти

(Закінчення зі стор. 2)

бажаних дітей, у лютому в Києві відбувся перший українсько-німецький симпозіюм під гаслом „За щасливе материнство". „Точніше, — сказала З. Шкіряк, — материнство і батьківство, бо, повторюю, лише тріюмвірат може створити найкращі умови для розвит*у дитини". Певно, як твердила З. Шкіряк, не можна порівнювати умов для матерів у Німеччині із умовинами в Україні. Там жінка-мати працює лише з восьмої до другої години дня. І це роблять, — поглузувала З. Шкіряк — капіталісти, про яких в Совєтському Союзі розповідали, як про експлуататорів, які визискують жінок... Та й заробітна її платня інакша. А коли приходить вона працювати у суботу чи неділю їй доплачують сімдесят відс. до її заробітньої платні. Тому, — сказала З. Шкіряк, за допомогою німецьких науковців вони хочуть створити центр плянування сім'ї — перший в Україні, та й у Союзі, де жінка зможе завжди засягнути фахової лікарської консультації, де її забезпечать найкращими контрацептивними засобами, куди, щоважливіше, зможуть за порадою звертатися молоді люди. Адже серед неповнолітніх зростають катастрофічно аборти, що й стає причиною безплідности в жінок. Тим більше на потребу, — твердила лікар З. Шкіряк, — створення осередку спільно з німецькими науковцями, працівниками інституту педіятрії та їхньої катедри на базі 24-ої Київської міської лікарні.

Це буде науково-практичний, навчальний центр, за зразком якого виникнуть подібні йому центри по всій Україні. Треба конечно якось привернути увагу суспільства на „жахливий і ганебний" стан соціяльного статусу жінки, коли ж ні — „то нам загрожує повільне, але неминуче виродження. Ви лише вдумайтеся в ці цифри — тільки за рік, з 1990 року до нинішнього, смертність на Україні зросла на 4.3 відсотки! У Чернігівській області, наприклад, на кожні 100 мешканців на чотири чоловіки більше вмирає, ніж народжується. Звісно, відіграє свою ролю у цьому повільному вимиранні нації і небажання жінок народжувати у складних післячорнобильських екологічних умовах, і економічна криза, але передовсім причина падіння природного приросту населення на Україні у нещадній експлуатації жінки".

Закінчується ця розмова поміж Л. Вороніною і лікарем З. Шкіряк спогадом про один із конгресів перинатології, що якраз відбувався у Римі, і у Ватикані вони зустрілися з Папою Іваном Павлом ІІ; він тоді їм заявив, що їхню працю вважає особливо потрібною, а це тому, що вони шукають альтернативу штучного аборту, отже рятують від убивства ще ненароджених, але вже живих дітей. Папа тоді ще сказав, що їхня праця є „під благословінням Господа". І З. Шкіряк, скріплюючи тільки розмову, каже, що дав би Бог, щоб їхнє суспільство стало більш гуманним і прийшло до зрозуміння, що „без здорових, нормальних дітей воно приречене на загибель. Можливо саме журнал 'Україна' — видання, що має таку символічну назву, започаткує цю боротьбу за повернення права жінці й дитині жити!"

Дійсність, на яку вказує лікар Зорислава Шкіряк, майже не до повірення. Вона така жахлива, що виглядає на якесь мариво, що його уявити собі можна хіба у якомусь зловіщому сні... Але це таки дійсність адже ж там, де у цьому „раю" на землі, завжди кожнорічно 8-го березня великими парадами відзначають День Жінки, де на транспарантах, газетах, журналах і книжках — кричать гасла про... рівність її, про її права, „соняшне дитинство і радісне сімейне життя", а на світлинах — усміхнені жіночі обличчя — насправді там жінки переважно в тіні своїх чоловіків, працюють влітку на розпалених жарою асфальтах, де ними „погане" мужчина, взиму відгортають високі засипи снігу, або й стоять у чергах із немовлятком на руках... І як тут хтось посміє заперечити... рівним правам, жінки. Хіба вони не ....існують?! Від царської Росії по сталінсько-брежневську олігархію вони ледь змінились. І яке добро, що існують такі люди, як лікар Зорислава Шкіряк і їй подібні, що зглиблюють в оцю зловісну проблему і шукають з неї виходу, шукають порятунку. Сьогодні ще й одне на користь, що з України їздять люди — вони мають нагоду знайомитись із тутешнім способом життя із соціяльним статусом жінки. Сюди приїжджають люди, в яких в Україні високі становища, вони при кермі і, стежачи за тутешнім суспільством, вони можуть робити відповідні висновки, можуть встановити нові закони, що принесуть не „виродження", а відродження українського народу.

Замість грудки рідної дрогобицької землі на свіжу могилу
сл. п. інженера ЛЕВКА ПОДОЛЯКА
складаю даток на потреби відбудови Української Державности.
Дружині покійного Ґертруді з дітьми та братові Юркові зі сином, найглибші співчуття.
ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ св. п. ЛЕВКОВІ!
І. С.

НА СВІЖУ МОГИЛУ
св. п. ГРИГОРІЯ ҐАЛАНА
дарують 100 долярів замість квітів на організацію Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ), 43 Midland Place, Newark, N.J. 07106
ҐУСТАВ і СОФІЯ ВОРАСІ
GUSTAVE and SOFIE VORRASI
Управа АГРУ дякує за пожертву і висловлює родині покійного щирі співчуття.

НА СВІЖУ МОГИЛУ
св. п. УЛЯНИ М. КУНИНСЬКОЇ-ШМЕРИКОВСЬКОЇ
дарують 30.00 долярів замість квітів на „Проєкт Вітамін АГРУ Чорнобиль — 5".
ВІРА і БОГДАН БОДНАРУКИ
Управа організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ), 43 Midland Place, Newark, N. J. 07106 дякує за пожертву і висловлює родині покійної щирі співчуття.

Ділимося сумною вісткою з ріднею, приятелями і українською громадою, що у вівторок 4-го червня 1991 р. на 83-му році життя відійшов від нас у вічність наш дорогий кузен, стрийко і вуйко
бл. п.
проф. ПЕТРО ЗЕЛЕНИЙ
ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбулися 10-го червня 1991 р. в Антверпені, Бельгія.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
кузини —
РОСТИСЛАВ ЗЕЛЕНИЙ з родиною
АННА ЗЕЛЕНА з родиною
братаниця — ОЛЬГА ЗЕЛЕНА
сестрінок — БОГДАН ГАРУХ з родиною

УКРАЇНА БАГАТА, АЛЕ ЗАНЕДБАНА. ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ СТАТИ НА ВЛАСНІ НОГИ. ПЕРЕШЛІТЬ ВАШУ ДИВІДЕНДУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Вони виступили...

(Закінчення зі стор. 1)

товців і гостей з діяспори. Дальше покликав до слова президента ФК „Карпати", пересмника праці СТ „Україна", Карла Мікльоша, голову УСЦАК, Мирона Стебельського і інших визначних діячів. Після цього відбувся концерт гурту О. Кульчицького і танцювального ансамблю „Юність". А завершився цей перший день святкувань футбольним змаганням, про вислід яких не згадували в нашій попередній інформації.

Чергові змагання відбулися в Тернополі із збірною області при участі 15,200 глядачів. Як і у Львові перед грою відбулася дуже зворушлива церемонія витання між футболістами, обмін пам'ятковими подарунками, роздача квітів футболістам УСЦАК глядачам на трибунах і врешті після відіграного гимну „Ще не вмерла Україна" відбулася гра, що закінчилася вислідом — 2:2. Голі для збірної УСЦАК здобули: Тарас Яворський (СК СУМ „Крила" Чікаґо) і Андрій Бакун (УСВТ „Ч. Січ" Нюарк) Після змагань господарі влаштували щиру гостину.

Третя зустріч пройшла в Івано-Франківську (кол. Станиславів). Дуже цікавою і пам'ятною була поїздка автобусом через місто Галич, де відбулася зупинка і нас зустрів „Король Данило" із своїм почотом, вбраний в королівський одяг з короною на голові. При цьому наші футболісти прослухали коротеньку, цікаву та змістовну лекцію з історії України, яку відіграли в ній король Данило і місто Галич. Чергова зупинка відбулася на границі міста Івано-Франківська де чекав на нас голова міста, який офіційно привітав нас як своїх гостей. В'їзд до міста ми здійснили при ескорті міліційного авта, що разом з головою міста заправадили наш автобус до місцевого готелю де ми перебули одну ніч. Налюбувалися ми цим гарним і відносно спокійним містом та його дуже патріотичними мешканцями. Змагання відбулися в середу, 26-го червня, і не зважаючи на робочий день на стадіоні „Електрон" з'явилося понад 7,000 глядачів. І знов хвилювання, емоції, гучні оплески, оклики „Слава Україні", вітання, як і в попередніх містах. Зібрана публіка, подібно як у Львові і Тернополі, в більшості „тягне" за нами, убожкнє і тішиться нами...

І цим разом змагання закінчилися ремісовим вислідом — 2:2. Голі для збірної УСЦАК здобули: Джейсон Лужак (УСО „Тризуб") і Христіян Шалай (УСТ „Черник" Дітройт). Суддювали Мирослав Ступар (суддя міжнародної катеґорії), Микола Касіян (ЗСА) і Михайло Овчар (Україна) лінійні. Після змагань публіка облягла наших футболістів, усі хотіли хоч доторкнутися до них, вимагали численних автографів. На прозьбу проводу клюбу „Прикарпаття", замість автобусом наші футболісти пройшли пішки разом з футболістами господарів і численних гуртів молоді до готелю. Був вже вечір, і не зважаючи на це, в поході усі співали патріотичні пісні, раділи собою, знайомилися. Здавалося раділи разом і службовці міліції, які зовсім не втручалися до цих гучних святкувань.

На жаль через мої особисті зобов'язання я мусів виїхати скоріше додому. Наша збірна ще мала відбути дві зустрічі по одній в Луцьку і мабуть в Дрогобичі. Я певний, що ці зустрічі пройдуть в такому ж пляні з неменшим піднесенням, сльозами радості з обидвох сторін. Ці єднання сердець через спорт, залишаться у нас усіх тут і в Україні, найприємнішим спогадом і найголовніше матимуть в сучасному процесі національного відродження, неабия...

Крім згаданих ігор в інших містах проходили змагання при участі численної публіки збірних УСЦАК юнаків, ветеранів, як теж тенісу, плавання, відбиванки, шахів. До них ми повернемось в чергових статтях і інтерв'ю, як теж дуже важливої зустрічі Проводу УСЦАК з чоловими спортовими і політичними діячами

Відбуваються...

(Закінчення зі стор. 1)

Пластунки і пластуни з України з О. Кузьмович і Оксаною Бачинською, курінною куреня „Ті, що греблі рвуть", організаторами приїзду пластунок.

вислухали Служби Божої в УКЦ св. Івана Хрестителя у Гантері, а щиру, теплу проповідь виголосив до них парох Гантеру о. д-р Іван Фіголь, колишній в'язень совєтських тюрем і таборів.

В неділю, 30-го червня після Служби Божої пластунки відвідали в мотелі „Ксеня" виставку мистців Едварда, Юрія та Яреми Козаків, а також відкриття виставки мистця Ярослава Вижницького, який разом із дружиною гостив тепло пластунок у своїй посілості, де відбувалася виставка.

В суботу 29-го червня пластунки були гостями „Лісової Школи", де відбулася спільна ватра з участю членів Головного Пластового Проводу пл. сен. Ореста Гаврилюка, голови ГПБ, пл. сен. Іванни Ганкевич, головної булавної юначок, пл. сен. О. Кузьмович, голови Крайової Пластової Старшини в ЗСА, та пл. сен. Ларії Якубович, заступниці голови КПС для виховних справ. Комендантом „Лісової Школи" є головний булавний юнаків пл. сен. Петро Содоль, а коменданткою „Школи Булавних" ст. пл. Юлія Шишка, маючи до помочі пл. сен. О. Кузьмович і пл. сен. Дору Горбачевську, організаторок цих вишколів.

Перша зустріч у спільному таборуванні та вишколі пластунок і пластунів дослівно із двох континентів це ці сильні вузли єднання української молоді, які дають можливість не лише себе добре пізнати серед природи у спільному поборюванні „бур і негод" але також залишать почуття дружби і соборности пластової організації, яка діє вже 80 років на засадах вірности Богові та Україні, помочі іншим і правопорядку, який вимагає повинування проводові.

Участь пластунів з України, де тепер розцвітає Пласт, це перша кладка, яку проклав пластовий провід з діяспори, а в дальшому прийде до широкої виміни пластовою молоддю.

Гості з України і Польщі після закінчення вишколу таборових інструкторів будуть мати нагоду випробувати набуте знання в таборах на терені ЗСА, оглянуть Америку і відбути ще короткий вишкіл юначських впорядників для зайнять в часі року. Вони як і пластовий провід в ЗСА є глибоко вдячні українській громаді і усім пластовим з'єднанням, які своїми щедрими датками уможливили приїзд цих молодих людей з України для першої близької зустрічі з українською молоддю ЗСА на американському терені.

Популяризатор українського мистецтва

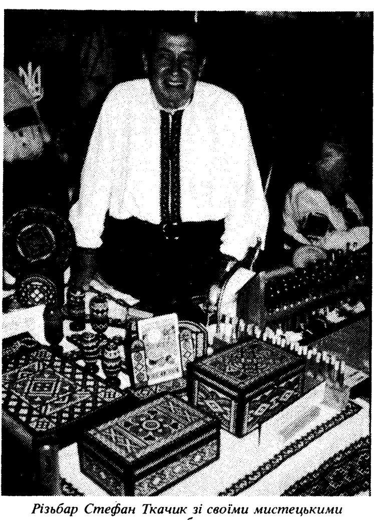
В Тусоні, стейт Арізона, від довгих років проживає ветеран Другої світової війни Стефан Ткачик. Він мешкає у власній садибі серед розмаїтих кактусів і фігових дерев, різнобарвних тропікальних квітів. Особливо прикрашають садибу ряди помальованих вуликів, над якими невтомно гудуть бджоли, озвучуючи довкілля. Коли я вперше це все побачив, мимоволі в моїй уяві виріс вишневий садок на Україні, хоч і без женців та плугатарів.

Для ширшого українського світу ім'я Стефана Ткачика є маловідоме, однак в Тусоні він популярний і серед української, і серед американської громади. Українці шанують його за активну участь в громадсько-церковній праці. За його почином і фінансовою допомогою членів громади, передусім покійного Мельниковича, закуплено триакрову площу, на якій вибудовано каплицю і дім для священика. Стефанова дружина Труди була постійним організатором фінансів, кожного місяця влаштовуючи продаж вареників.

Серед американців Стефан Ткачик став відомим завдяки своїй мистецькій різьбі. Своєю популярністю великою мірою завдячує своєму сусідові, професорові Тусонського університету. Коли професор побачив його різьбу, таку численну і різноманітну, то влаштував йому виставку в університеті. Багато студентів так захопилися тим мистецтвом, що стали учнями Ткачика. Він влаштовував для них вишкільні курси і цим шляхом поширив це мистецтво поза границі стейту Арізона, бо студенти походили з різних стейтів Америки. Про кожні курси і виставки, на яких мистець демонстрував свої вироби, місцева преса повідомляла у своїх репортажах. Джім Ґріффіт писав: „Хоч Україна є знаною як урожайна рівнина, і це дало їй ім'я житниці Европи, в дійсності вона є країною багатовимірною. В Карпатських горах, в Західній Україні, живуть гуцули, гірський нарід, знаний своєю витривалістю, незалежністю і різьбарством. Традиційне українське різьбарство вміщує в собі надзвичайну складність у прикрасах поверхні таких щоденних предметів, як миска, касетки, рами і тд. Цю прикрасу можна зробити за допомогою різьбарського струганя, її взір треба заповнити кольоровою фарбою, або викласти поверхню різьби різнобарвними коралями. Різьбарство, ця спеціяльність гуцулів, дуже популярний предмет усіх українців, які радо купують дерев'яні вироби, коли проводять вакації в горах". Дальше Ґріффіт вияснює, що Ткачик не гуцул, а родився на рівнинній Україні, вкритій пшеничними ланами, подає коротку біографію його і закінчує так: „Велика честь мати такого чудового артиста в Тусоні і знати його особисто".

Про останню виставку, яка відбулася 22-го квітня ц. р., куратор виставок Вікі Донкерслі в подяці-листі до Ткачика пише, що „виставка була надзвичайно популярна. Понад 3.400 глядачів оглянули вашу працю". Представник „Арізона і ілюстрейтед" поінформував про неї телеглядачів на КЮАТ-ТВ, русло 6, а Роберт Корторн написав захоплюючу статтю в „Арізона дейлі стар".

Що ж то за особа, що виринула на обрій публічного зацікавлення американської спільноти і полонила її серця і душі своїм мистецтвом, не маючи ніякого дипломну мистецьких академій? Ця скромна, працьовита, чесна і завзята людина народилася 1921 року в Стоянові, Львівської области, в селянській родині. В родині було п'ятеро синів, з яких живуть лишень двоє. В 1944 році совєти розстріляли їхню матір і найстаршого брата. Другий вступив до Української дивізії, по закінченні війни, звільнений з полону в Ріміні, вернув на батьківщину і після десятирічної каторги в Сибіру помер. Третій згинув під Сталінградом. Четвертий чудом залишився на Україні, постійно змінюючи своє місцеперебування. В 1943 році Стефан також став вояком Української дивізії. В артилерійській частині він обслуговував далекобійну гармату. Двічі загрожувала йому смерть. Перший раз то було в Австрії, коли його частина була оточена совєтською армією. Коли совєти зганяли полонених на міст, він скористав з хаосу, скочив на берег ріки, зарослий рясними чагарниками і сховався в них. Цілу ніч мандрував, заки віднайшов своїх друзів. Вдруге оминув смерти щасливим збігом обставин. Комендант обслуги гармати вислав його з відром по воду до віддаленої хати. Вертаючи, почув жахливий вибух, на місці постою гармати лежало двох вбитих, а поранені благали помочі. Катастрофу спричинив розрив дула гармати при вистрілі набою.

Різьбар Стефан Ткачик зі своїми мистецькими виробами

У таборі полонених Стефан продовжував освіту і ревно перейняв науку різьбарства в гуцулів, які продукували вироби і вимінювали їх за харчі. Зі спаленого німецького танка виймав металеві частини і майстрував різьбарські інструменти.

Єдиний його син закінчив студії на Тусонському університеті і працює у своїй професії. Найбільшою радістю для Стефана є двоє внучат. Хоч і минула йому сімдесятка, але він не залишає свого улюбленого мистецтва і мріє про наступну виставку.

Володимир Оренчук

Кримські...

(Закінчення зі стор. 1)

ських татар і засудив територіяльну автономію Криму як перешкоду до відновлення такої держави. Омеров закликав Верховну Раду СССР визнати повноваження Курултаю і Меджлісу (Народних зборів).

На Курултаї виступили: лідер організації Кримськотатарського національного руху Мустафа Джемільов; голова оргкомітету з питань депортованих народів, член президії Курултаю Зікрет Халілов; Халіл Мустафаєв; голова правового відділу Кримсько-татарського національного руху Надір Беґіров; Решат Джемільов; незалежний делеґат Ізсет Хадір, який настоював на депопітизації Курултаю та Меджлісу. З вітальною промовою виступив народний депутат ВР СССР від України Валерій Грищук, який критикував Леоніда Кравчука за те, що останній не надіслав вітальну телеграму на Курултай. Від Кабінету Міністрів України на Курултаї представником був Юрій Білуха. Виступили представники ногайців, Асамблеї тюркських народів і гість із ЗСА Айше Сейтмуратова.

Курултай ухвалив положення про Меджліс (Народний парлямент) кримсько-татарського народу. Згідно з положенням, Меджліс — єдиний вищий повноважний представницький орган кримсько-татарського народу. Він працює у перервах між скликанням Курултаю, тобто чотири роки. Меджліс відстоює інтереси кримсько-татарського народу на батьківщині і за її межами. Завданнями Меджлісу є: „ліквідація наслідків геноциду, створеного совєтською державою стосовно кримських татар; відновлення національних і політичних прав кримсько-татарського народу, реалізація його права на вільне національно-державне самовизначення на своїй національній території; здійснення системи заходів для повернення і влаштування кримських татар на національній батьківщині; відродження мови, культури і релігії кримських татар; економічна побудова Криму і створення основ національної кримсько-татарської економіки". Склад Меджлісу — 33 особи. На пост голови Меджлісу обрано Мустафу Джемільова.

Ухвалено звернення Курултаю до кримсько-татарського народу, декларацію про національний суверенітет кримсько-татарського народу та низку інших документів, в тому числі звернення до ООН, парляментів, урядів, міжнародних організацій про право кримських татар на відновлення державности.

Населення Криму налічує 2,5 мільйони осіб, з яких більшість становлять росіяни та українці. До Криму вже повернулося 250,000 татар, а в майбутньому повернуться ще 200,000.

На сесії ...

(Закінчення зі стор. 1)

обговорення постанови про реалізацію програми по стабілізації економіки. Дискусія виникла з приводу тих пунктів, які вимагають частково змінити законодавчі акти УССР, вже прийняті ВР. Пропонувалося на 1-2 роки припинити дію Закону про місцеве самоврядування в частині прав місцевих Рад на розпорядження 20 процентами продукції місцевих підприємств. Депутати проголосували проти пропозиції Кабінету Міністрів, за якою він мав право, практично повністю розпоряджатися 20% виробленої місцевими підприємствами продукції.

Серйозні суперечки викликав проєкт постанови про захист майна, яка має позбавити Кабінет Міністрів Союзу можливости володіти майном на території України. Частина народних депутатів, формально посилаючись на те, що це питання не внесено до порядку денного і не обговорювалось у постійних комісіях, стояла на тому, що його треба зняти з обговорення на сесії. Але було чимало виступів, у яких переважали думки, що республіка, рано чи пізно, мусить націоналізувати майно. Тим більше, що закони про власність, про митну службу та інші, вже поклали початок процесові націоналізації. Підбиваючи підсумки цієї дискусії, голова ВР запропонував почекати постанови Кабінету Міністрів СССР про розподіл союзного і республіканського майна, ознайомитися з нею, і відтак повернутися до обговорення цієї постанови.

Народний депутат Сергій Головатий у виступі проінформував, що Народна Рада обговорила пакет законів про президентство і висловила низку пропозицій, суть яких зводилася до необхідности прийняття у пакеті законів про президентство, закону про громадянство і всенародні вибори голів місцевих органів влади.

Сесія прийняла постанову про припинення дії окремих законодавчих актів. Це зроблено для сприяння реалізації програми по стабілізації економіки України, яку запропоновано кабінетом міністрів. Серед припинених законодавчих актів є відміна союзних митних тарифів і заміна їх новими республіканськими тарифами. На один рік введено заборону на використання прибутку на оплату виробничих, науково-дослідних, проєктно - конструкторських, інформаційних послуг, не передбачених державним замовленням. Дискусія виникла під час обговорення питання про захист майна. Сесія відкрила розгляд цього питання. Потім депутати обговорювали проєкт закону про внесення змін і доповнень до Конституції УССР, пов'язаних з заснуванням посту президента.

П'ЯТЬ ПРИЧИН ЧОМУ НАМ ПОТРІБНО ПІДТРИМУВАТИ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА

1. „Мушу сказати, що я переконаний, що вирок суддів в Ізраїлі був несправедливий..."
   — Лорд Томас Деннінг
2. „Мені не відома ніяка інша судова справа в якій потоптано так багато процедур загально прийнятих міжнародними чинниками".
   Професор Віллем Ваґенар, автор книжки „Розпізнаючи Івана: Наукова праця з леґальної психології", Вид. Гарвардського Університету.
3. „Якщо Іван Дем'янюк, в невинності якого я повністю переконаний, буде повішений на шибениці Айхмана, то прийде день коли держава Ізраїль буде сидіти на лаві підсудного".
   — Патрик Бюкенан.
4. „На мою думку ця справа смердить... Прошу розглянути справу американського громадянина Івана Дем'янюка і поведінку Відділу спеціяльних інвестиґацій (ОСІ) в нашій країні".
   — Конґресмен Джеймс Трафікант (демократ, Огайо), „Конґресовий рекорд" з 20-го червня 1989 р.
5. „Вірю, що історія не забуде справи Дем'янюка, так як не забула справи Дрейфуса".
   — Граф Ніколай Толстой

Після дванадцяти років наполегливих і невтомних зусиль ми осягнули багато. За свою подивогідну відвагу та витривалість Іван Дем'янюк — невинна жертва — заслужив на гідну оборону перед ізраїльським Верховним судом. Без Вашої негайної фінансової допомоги така оборона не буде можливою. Просимо допомогти нам успішно завершити останній етап цього страхіття-примари, яка триває вже понад дванадцять літ.

Просимо висилати пожертви на:

John Demjanjuk Defense Fund
P.O. Box 92819
Cleveland, Ohio 44192

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

РЕЙ БОДНАРЧУК, член УНС Відділу 125-го Т-ва ім. Благовіщення Пр. Діви Марії в Чікаго, Ілл. помер 23-го квітня 1991 року на 67-му році життя. Нар. 1923 року в Чікаґо, Ілл. Членом УНС став 1938 року. Залишив у смутку дружину Долорес, сина Анді Боднара з дружиною Деброю, дочку Ненсі Еґґерс з мужем Джеймсом і внуків: Пору, Меґен, Михайла і Матея. Похорон відбувся 26-го квітня 1991 року на цвинтарі Всіх Святих в Дес Плейнс, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Ґлорія Пашен, секр.

ПЕТРО ПОТОПНИК, член УНС Відд. 175-го ім. св. Миколая в Дітройті, Миш. помер 24-го лютого 1991 року на 86-му році життя. Нар. 1904 року в селі Топорів, Україна. Членом УНС став 1957 року. Залишив у смутку дружину Парасковію, дочку Марію, внука Еміля, сестру Марію з родиною у Польщі, кузина Михайла з родиною у Франції та ближчу і дальшу родину в Україні, Франції і Америці. Похорон відбувся 27-го лютого 1991 року на Укр. Мем. цвинтарі в Суітленд, Мд.

Вічна Йому Пам'ять!

Ярослав Базюк, секр.

ІВАН ВІВЧАР, член УНС Відд. 256-го ім. св. Івана Хрестителя в Ріверґед, Н. Й. помер 29-го березня 1991 року на 88-му році життя. Нар. 1902 року в селі Ходачків Малий, Тернопіль, Україна. Членом УНС став 1956 року. Залишив у смутку дружину Анну, сина Стефана, невістку Джоен, брата Антона, племінників і племінниць. Похорон відбувся 2-го квітня 1991 року у Вестгемптон, Н.Й. на місцевому цвинтарі.

Вічна Йому Пам'ять!

Кирило Безкоровайний, секр.

ПАВЛО ДРОЗД, член УНС Відд. 402-го Т-ва ім. Тараса Шевченка в Етобіко, Онт. помер 21-го березня 1991 року на 64-му році життя. Нар. 15-го травня 1927 року в селі Чаплина, Херсонщина, Україна. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку дружину Анґеліну, дочок: Людмилу з мужем Петром, Тетяну, Тамару і Ларису з мужем Домініком. Похорон відбувся 25-го березня 1991 року на цвинтарі св. Володимира в Оквіл, Онт. Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Анна Бурій, секр.